

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Іріоглу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Трегуб С.Є.</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО БЛОКУ ДИСТАНЦІЙНО В УМОВАХ ВІЙНИ.....	215
<i>Тюркеджи Н.С., Катаннікова А.Ю.</i> СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКОЮ УНІВЕРСИТЕТУ.....	216
<i>Федько О.Ю.</i> МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА.....	218
<i>Фурик О.О., Рябокони О.В., Оніщенко Т.Є.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	220
<i>Юрко А.О., Сердюк Д.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗДМФУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	221
СЕКЦІЯ 8. МЕДИЦИНА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	
<i>Боярська Л.М.</i> ДІТИ БОМБОСХОВИЩ.....	222
<i>Овчаренко Л.С.</i> ВІЙНА ВБИВАЄ ДІТЕЙ І ЇХ ПРАВО НА ДИТИНСТВО.....	223
<i>Котлова Ю.В., Мазур В.І.</i> ДИТИНА В ЧАСИ ГОЛОДОМОРУ ДО СЬОГОДЕННЯ. ЕТИЧНИЙ ВИМІР СУСПІЛЬСВА	225
<i>Ковтун Н.М., Ковтун Ю.В.</i> ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ ЯК СКЛАДОВА ГЕНОЦИДУ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	228
<i>Urbanavičė R., Istomina N.</i> THE MIRROR OF THE TRAUMATIC LIFE EVENTS OF THE UKRAINIAN REFUGEES.....	230
<i>Кандибей В.К.</i> КРИЗОВІ СТАНИ ТА ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ.....	231
<i>Амма А.В.</i> СПІВВІДНОШЕННЯ АНОНІМНОСТІ І ВІДЧУЖЕННЯ ЛЮДИНИ У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	232
<i>Білай А.І., Білай І.М.</i> ФІЛОСОФІЯ МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ.....	233
<i>Горохова Л.В.</i> СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	234
<i>Гріда Т.В., Демидюк К.С., Шевченко Н.О.</i> ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРНЯНИХ КЛОУНІВ У ПЕРІОД ВІЙНИ.....	237
<i>Данильчук О.М.</i> ЗАГРОЗА ПОШИРЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ВИНИЩЕННЯ ЯК ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ПРОБЛЕМА БУТТЄВОСТІ ЛЮДИНИ.....	239
<i>Дрозд Б.Ю.</i> ВПЛИВ ГАДЖЕТІВ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	241
<i>Земляний Я.В., Земляна Н.А.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В ЗМІШАНОГО ФОРМАТІ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	243

- класифікуються за таблицями УДК наукові публікації, навчально-методичні матеріали тощо.
- укладаються рекомендаційні списки, інформаційні видання та бібліографічні покажчики. Серед них: Бюлетені нових надходжень, рекомендаційні списки літератури з навчальних дисциплін, які доступні в Репозитарії університету та на вебсайті бібліотеки.
- проводиться ретроспективний пошук наукових праць викладачів ЗДМФУ.
- виконується перевірка відповідності ключових слів до публікацій професорів, викладачів й аспірантів ЗДМФУ рубрикатору MESH (Medical Subject Heading). Це тезаурус англomовної текстової бази даних медичних і біологічних публікацій PubMed. Відповідність ключових слів рубрикатору полегшує пошук публікацій англomовними користувачами, тим самим просуваючи наукові праці вчених ЗДМФУ в англomовне середовище.

Один із ключових етапів становлення та розвитку молодих викладачів – це оволодіння ними навичками підготовки та оформлення навчально-методичних видань. Регулярно, в рамках «Школи молодого викладача», проводяться заняття, спрямовані на активізацію професійного росту молодих викладачів університету, зокрема висвітлено тему «Загальні вимоги до оформлення навчальних та навчально-методичних видань», з урахуванням вимог ДСТУ та методичних рекомендацій МОЗ України. Окрім того, звернено увагу на правила використання електронних ресурсів бібліотеки для формування рекомендаційних списків, з акцентом на сучасні бібліотечно-інформаційні сервіси.

Бібліотека ЗДМФУ інтенсивно впроваджує цифрові технології з метою розширення свого інформаційно-бібліографічного сервісу. Здійснюється інформаційний супровід професорсько-викладацького складу, аспірантів, магістрів та докторантів. Інформація щодо дистанційного обслуговування та доступних послуг надається на сайті бібліотеки, де велика увага приділяється популярній серед користувачів послугі отримання УДК, авторського знаку та ключових слів. Ці заходи сприяють покращенню доступу до інформаційних ресурсів та взаємодії з користувачами в онлайн-середовищі, що відображає стрімке розвиток інформаційних сервісів у сучасному бібліотечному середовищі.

Усі аспекти взаємодії з бібліотекою ЗДМФУ в контексті наукометричних баз даних, інституційного репозитарію та бібліографічних послуг покликані сприяти підвищенню рівня наукових досягнень аспірантів, науковців та викладачів університету. Ця інтеграція відкриває нові можливості для покращення наукового процесу та підтримки дослідницької спільноти.

МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА

*Федько Ольга Юрійвна
к.філол.н., ст.викладач кафедри культурології та українознавства,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Комунікативна компетентність є важливим елементом підготовки будь-якого спеціаліста, який працюватиме у системі «людина-людина», особливо у часу переживання колективної травми, загострення психологічних проблем та постійного стресу, пов'язаного з повномасштабною війною. Однак особливого значення формування культури спілкування має для майбутнього медичного працівника, адже для того, щоб пацієнт відверто розповів лікареві про інтимні подробиці свого стану та довірливо виконував рекомендації, необхідно встановити щирий міжособистісний контакт. На значенні навичок спілкування у професійній діяльності лікаря і необхідності сприяти їх розвиткові наголошували такі вчені, як Н. Бількевич, Н. Галіяш, І. Гуменна, В. Дроненко, І. Кіт, Н. Петренко, А. Пришляк, С. Яворська та ін.

Узагальнюючи думки дослідників, В. Дроненко визначає комунікативну компетентність як «засновану на комунікативних здібностях, вміннях і знаннях, інтелектуально й мотиваційно обумовлену соціально-професійну характеристику, що дозволяє лікарю самостійно й відповідально реалізовувати ефективні й адекватні комунікативні дії в конкретних ситуаціях міжособистісної взаємодії [2, с. 41]. Для медичного працівника важливо вміти ініціювати спілкування, з перших хвилин викликати довіру і повагу, зібрати і систематизувати інформацію, пояснити порядок проведення і необхідність діагностичних та лікувальних процедур, враховувати індивідуальні особливості пацієнта, його психоемоційний стан і обирати відповідні комунікативні методики. До складових комунікативної компетентності лікаря традиційно зараховують «комунікативний

самоконтроль, толерантність, емпатію, вміння встановлювати контакти, вміння слухати, уважність, відкритість, низьку конфліктність, бажання допомогти й орієнтацію на соціальну користь, прагнення до співпраці» [2, с. 41].

У зв'язку з панівною у сучасному світі тенденцією до диджиталізації, зменшується необхідність усного вербального спілкування у різних сферах життя: чати, сайти і чат-боти дозволяють економити час, уникати непорозумінь і «виходу із зони комфорту», а у сфері обслуговування – сприяють ергономії. Водночас, зменшується кількість «тренувальних майданчиків» для офіційного усного спілкування, тому особливо важливо у процесі навчання звертати увагу майбутніх медиків на вміння будувати власне висловлювання, а також ораторські здібності. Звісно, значною мірою на формування їхньої майбутньої моделі спілкування з хворими має досвід отриманий від обсервації взаємодії викладачів і старших колег з пацієнтами, однак загальні принципи міжособистісної комунікації розглядаються вже на перших курсах навчання під час вивчення дисциплін гуманітарного циклу, зокрема «Української мови (за професійним спілкуванням)».

Окрім опрацювання і обговорення відповідної теоретичної бази (на заняттях з теми «Особливості українського мовленнєвого етикету. Комунікативні ознаки культури мовлення. Мовленнєвий етикет медичного працівника», «Публічний виступ та його жанри»), студенти мають можливість випробувати і вдосконалити свої ораторські здібності, виголошуючи впродовж курсу доповіді на запропоновані теми і аналізуючи виступи своїх колег. Найбільш активні долучаються до роботи наукового гуртка і готуються до публічного виступу на студентських конференціях. Працівниками ЗВО розробляються і впроваджуються різноманітні елективні курси («Психологія спілкування», «Теорія і практика професійної мовної комунікації», «Тренінг спілкування» тощо), покликані забезпечити безперервний процес удосконалення комунікативних навичок на різних курсах.

Важливим стимулом розвитку комунікативної компетентності для студентів стало повернення усної частини іспиту, на якій необхідно надавати розгорнуті відповіді на запитання, контролювати послідовність і логічність викладу матеріалу, вміти імпровізувати та відповідати на запитання. Так, усний іспит з «Української мови (за професійним спілкуванням)» передбачає комплекс завдань, покликаний як виявити знання і вміння дотримуватися мовних норм (зокрема, правильне утворення відмінкових форм, усталених словосполучень і їх вживання), так і рівень ораторської майстерності (структуроване, логічне монологічне мовлення на одну із дискусійних медичних тем). Студенти відпрацьовують навички будувати власне висловлювання, оперувати фактами і наводити аргументи, систематизувати й узагальнювати інформацію і на її базі формулювати власні висновки.

Технічний прогрес змінює процес взаємодії медичних закладів та хворих. Так, автоматизований запис до лікаря на сайті або за допомогою чат-боту вже став константою медичної сфери, а з метою оптимізації обслуговування здійснюються спроби залучати ШІ до збору і опрацювання персональної інформації. Однак беззаперечним є той факт, що ефективність роботи лікаря і його професіоналізм визначає результативність його взаємодії з пацієнтом, здатність медичного працівника доступно донести інформацію, створити доброзичливе враження і переконати у необхідності виконання рекомендацій. Подібний високий рівень комунікативної компетентності потребує не лише використання закладених з дитинства етикетних формул та дотримання норм літературної мови, але й постійного розвитку навичок психолога і оратора. Завданням ЗВО є не лише ознайомити майбутніх медичних працівників з особливостями культури професійного спілкування, але й створити умови для формування звички до самовдосконалення і публічних виступів.

Список використаних джерел

1. Галіяш Н., Бількевич Н., Петренко Н. Формування комунікативної компетентності як фундаментальної складової професії лікаря. *Медична освіта*. 2019. № 2. С. 67–74.
2. Дроненко В. Дослідження комунікативної компетентності майбутніх лікарів. *Медична освіта*. 2018. № 4. С. 41–47.